

ΑΠΟΦΑΣΗ ΑΡΙΘ. 648/2017*
Η ΕΠΙΤΡΟΠΗ ΑΝΤΑΓΩΝΙΣΜΟΥ
ΣΕ ΤΜΗΜΑ

Συνεδρίασε στην Αίθουσα Συνεδριάσεων του 1ου ορόφου του κτιρίου των γραφείων της, επί της οδού Κότσικα 1Α, Αθήνα, την 5η Ιουλίου 2017, ημέρα Τετάρτη και ώρα 12:30, με την εξής σύνθεση:

Προεδρεύουσα: Άννα Νάκου (Αντιπρόεδρος).

Μέλη: Λευκοθέα Ντέκα (Εισηγήτρια),
Παναγιώτης Φώτης και
Σωτήριος Καρκαλάκος.

Γραμματέας: Ευαγγελία Ρουμπή.

Θέμα της συνεδρίασης: Λήψη απόφασης επί της γνωστοποίησης συγκέντρωσης σύμφωνα με τα άρθρα 5 έως 10 του Ν. 3959/2011 που αφορά στην απόκτηση αποκλειστικού ελέγχου από την εταιρία “Dubai Aerospace Enterprise (DAE) Ltd” επί της εταιρίας “Carmel Capital S.à.r.l”.

Πριν την έναρξη της συζητήσεως, Γραμματέας της υπόθεσης ορίστηκε η υπάλληλος της Γραμματείας Προέδρου, Αντιπροέδρου και Εισηγητών, Ευαγγελία Ρουμπή, με αναπληρώτρια αυτής την Ευγενία Ντόρντα.

Στην αρχή της συζήτησης, η Προεδρεύουσα του Τμήματος και Αντιπρόεδρος της Ε.Α. έδωσε το λόγο στην αρμόδια Εισηγήτρια, Λευκοθέα Ντέκα, η οποία ανέπτυξε συνοπτικά την υπ’ αριθ. πρωτ. οικ. 3726/3.7.2017 Έκθεσή της και πρότεινε – για τους λόγους που αναφέρονται αναλυτικά σε αυτή – την έγκριση από την Επιτροπή Ανταγωνισμού, κατ’ άρθρο 8 παρ. 3 του ν. 3959/2011, της από 19.05.2017 (υπ’ αριθ. πρωτ. 2919) γνωστοποιηθείσας συγκέντρωσης που αφορά στην απόκτηση αποκλειστικού ελέγχου από την εταιρία “Dubai Aerospace Enterprise (DAE) Ltd” επί της εταιρίας “Carmel Capital S.à.r.l”, δεδομένου ότι η εν λόγω συγκέντρωση, παρότι εμπίπτει στο πεδίο εφαρμογής της παραγράφου 1 του άρθρου 6 ν. 3959/2011, δεν προκαλεί σοβαρές αμφιβολίες ως προς το συμβατό αυτής με τις απαιτήσεις λειτουργίας του ανταγωνισμού στις επιμέρους αγορές στις οποίες αφορά.

Με την ολοκλήρωση της ανάπτυξης της εισήγησης, η Επιτροπή προχώρησε σε διάσκεψη επί της ως άνω υπόθεσης με τη συμμετοχή της Εισηγήτριας Λευκοθέας Ντέκα, η οποία δεν έλαβε μέρος στην ψηφοφορία, και αφού έλαβε υπόψη της την Έκθεση της εν λόγω Εισηγήτριας, τα στοιχεία του φακέλου της κρινόμενης υπόθεσης και το ισχύον νομικό πλαίσιο,

ΣΚΕΦΘΗΚΕ ΩΣ ΕΞΗΣ

1. Στις 19.05.2017 με το υπ’ αριθ. πρωτ. 2919 έγγραφο, η ανώνυμη εταιρία με την επωνυμία “Dubai Aerospace Enterprise (DAE) Ltd” (εφεξής και «DAE» ή «εξαγοράζουσα» ή η «γνωστοποιούσα»), η οποία ελέγχεται και ανήκει κατά ποσοστό [...] % στην εταιρία “Investment Corporation of Dubai” (εφεξής και «ICD»), γνωστοποίησε στην Επιτροπή

* Η παρούσα απόφαση εκδίδεται σε δύο (2) επιπλέον εκδόσεις με τα εξής διακριτικά: 1) Προς Δημοσίευση στην Εφημερίδα της Κυβερνήσεως, 2) Έκδοση για την “Dubai Aerospace Enterprise (DAE) Ltd”. Από τις δύο αυτές εκδόσεις έχουν αφαιρεθεί τα απόρρητα επιχειρηματικά στοιχεία (όπου η ένδειξη [...]) τα οποία δεν θα πρέπει να περιέλθουν σε γνώση του αντίστοιχου αποδέκτη της έκδοσης, σύμφωνα με το άρθρο 41 του ν. 3959/2011 (ΦΕΚ 93 Α’/20.4.2011), όπως ισχύει, και τον Κανονισμό Λειτουργίας και Διαχείρισης της Επιτροπής Ανταγωνισμού (ΦΕΚ 54 Β’/16.1.2013). Όπου ήταν δυνατό τα στοιχεία που παραλείφθηκαν αντικαταστάθηκαν με ενδεικτικά ποσά και αριθμούς ή με γενικές περιγραφές (εντός [...]).

Ανταγωνισμού (εφεξής και «ΕΑ»), σύμφωνα με τα οριζόμενα στο άρθρο 6 παρ. 1-3 του ν. 3959/2011, όπως ισχύει, ότι θα αποκτήσει αποκλειστικό έλεγχο (100%) επί της εταιρίας χαρτοφυλακίου “Carmel Capital S.a.r.l” (εφεξής και «Carmel» ή η «εξαγοραζόμενη») και μέσω αυτής, τον αποκλειστικό έλεγχο επί της εταιρίας AWAS Aviation Capital DAC (εφεξής και «AWAS»), η οποία αποτελεί και τη μοναδική συμμετοχή της Carmel, μέσω της απόκτησης από την DAE όλων των κοινών μετοχών της Carmel, δυνάμει της από 24.04.2017 σύμβασης Αγοραπωλησίας Μετοχών (εφεξής και «Συμφωνία»), οι οποίες θα μεταβιβασθούν σε αυτή από επενδυτικά κεφάλαια τα οποία διαχειρίζονται οι εταιρίες Terra Firma Capital Partners (εφεξής και «Terra Firma»¹), η οποία κατέχει άμεσα ή έμμεσα το [...] % του μετοχικού κεφαλαίου της Carmel, και Canada Pension Plan Investment Board (εφεξής και «CPPIB»²), η οποία κατέχει άμεσα ή έμμεσα το [...] % του μετοχικού κεφαλαίου αυτής.

I ΤΑ ΣΥΜΜΕΤΕΧΟΝΤΑ ΜΕΡΗ

2. Η DAE, με έδρα στο Ντουμπάι, στα Ηνωμένα Αραβικά Εμιράτα, είναι εταιρία συμμετοχών, συστάθηκε στις 19 Απριλίου 2006 και δραστηριοποιείται (α) στην προμήθεια αεροπορικών εταιριών με νέα ή μεταχειρισμένα αεροσκάφη μέσω χρηματοδοτικής μίσθωσης, συμπεριλαμβανομένων συναλλαγών πώλησης και επαναμίσθωσης, δια των θυγατρικών της, στη συντριπτική τους πλειονότητα εταιριών χαρτοφυλακίου για μεμονωμένα αεροσκάφη, καθώς και στην παροχή υπηρεσιών διαχείρισης (βλ. κατωτέρω υπό Κεφ. III.3) «*κατά παρεμπόμποντα τρόπο*» επ’ αφορμή της πώλησης [...] μισθωμένων αεροσκαφών στην εταιρία [...], χωρίς να έχει επιχειρηματική δραστηριότητα σχετική με την διαχείριση περιουσιακών στοιχείων τρίτων προσώπων καθ’ οιονδήποτε άλλο τρόπο. Την 24η Απριλίου 2017, η DAE είχε στην κυριότητά της χαρτοφυλάκιο 1313 αεροσκαφών, μισθωμένων σε 32 αεροπορικές εταιρίες σε 24 χώρες, αποτιμώμενο περίπου στο ποσό των USD 5,5 δις σε στοιχεία του ενεργητικού, («κλάδος DAE Capital») και (β) στην παροχή υπηρεσιών συντήρησης, επισκευής και επιθεώρησης αεροσκαφών (εφεξής και «MRO»), δια της συμμετοχής της με ποσοστό 80% στο κεφάλαιο της εταιρίας Jordan Aircraft Maintenance Limited (εφεξής και «Joramco»), με έδρα στο Αμάν της Ιορδανίας, μέσω της εταιρίας χαρτοφυλακίου DAE Engineering Holdings Ltd («κλάδος DAE Engineering»).
3. Η ICD (Investment Corporation of Dubai), με έδρα στο Ντουμπάι, κατέχει άμεσα το [...] %⁴ του μετοχικού της κεφαλαίου της DAE, αποτελεί το επενδυτικό όχημα της Κυβέρνησης του Ντουμπάι και διαθέτει ένα χαρτοφυλάκιο συμμετοχών στις πιο αναγνωρισμένες εταιρίες του Ντουμπάι σε κλάδους όπως οι χρηματοοικονομικές υπηρεσίες, μεταφορές, ενέργεια και βιομηχανικά προϊόντα, ακίνητα και αναψυχή, λιανική και διάφορες άλλες εκμεταλλεύσεις.

¹ Για την Terra Firma βλ. σχετικά και <https://www.terrafirma.com>.

² Το CPPIB είναι καναδική επιχείρηση με έδρα στο Τορόντο του Καναδά, ανήκει στο καναδικό Στέμμα συστάθηκε τον Δεκέμβριο του 1977, δυνάμει Νόμου του Κοινοβουλίου για το Επενδυτικό Συμβούλιο του Καναδικού Συνταξιοδοτικού Προγράμματος (Canada Pension Plan Investment Board) και έχει ως αντικείμενο την επένδυση των κεφαλαίων του Καναδικού Επενδυτικού Προγράμματος.

³ Συμπεριλαμβανομένων των παραγγελθέντων αλλά όχι παραδοθέντων κατά το χρόνο εκείνο από τους κατασκευαστές αεροσκαφών. Βλ. υπ’ αριθ. πρωτ. 3216/06.06.2017 απαντητική επιστολή της γνωστοποιούσας, ελ 6-7, με πίνακα κατανομής του συνόλου του στόλου της DAE, σε ιδιότητα, υπό διαχείριση και παραγγελθέντα αλλά όχι παραδοθέντα από τους κατασκευαστές αεροσκάφη.

⁴ Οι λοιποί μέτοχοι της DAE είναι οι: Dubai International Capital LLC ([...]%), Dubai Silicon Oasis Authority ([...]%), η οποία ανήκει επίσης στην Κυβέρνηση του Ντουμπάι, και Emaar Properties PJSC ([...]%).

4. Οι σχετιζόμενες με τις αερομεταφορές επενδύσεις της ICD αποτελούν περίπου το 18% του συνόλου των επενδύσεων της και περιλαμβάνουν τις ακόλουθες εταιρίες:
 - DAE (εκμισθωτής αεροσκαφών)
 - Emirates (διεθνής αεροπορική εταιρία)^{6,7}
 - dnata (πάροχος υπηρεσιών αεροπορικής εξυπηρέτησης)⁸ και
 - FlyDubai (αεροπορική εταιρία χαμηλού κόστους)⁹.
5. Η Carmel Capital S.a.r.l., εταιρία περιορισμένης ευθύνης με έδρα το Λουξεμβούργο, συστάθηκε στις 26 Οκτωβρίου 2004 και έχει αποκλειστική της δραστηριότητα την κατά 100% συμμετοχή στην εταιρία AWAS, εταιρία καθορισμένων δραστηριοτήτων που έχει συσταθεί στην Ιρλανδία, η κύρια δραστηριότητα της οποίας έγκειται στην παροχή υπηρεσιών μίσθωσης αεροσκαφών σε περισσότερες από 45 χώρες, κατά κύριο λόγο μέσω της εκμίσθωσης νέων ιδιόκτητων εμπορικών αεροσκαφών σε αεροπορικές εταιρίες, μέσω θυγατρικών της. Το χαρτοφυλάκιο της εταιρίας την 24η Απριλίου 2017 αποτελείτο από [...] αεροσκάφη¹⁰. Επιπροσθέτως, προσφέρει υπηρεσίες συντήρησης αεροσκαφών σε [...] παλαιότερα αεροσκάφη, τα οποία πώλησε στην εταιρία [...] στο πλαίσιο συναλλαγής τιτλοποίησης (ABS), χωρίς να έχει επιχειρηματική δραστηριότητα σχετική με την διαχείριση περιουσιακών στοιχείων τρίτων προσώπων καθ' οιονδήποτε άλλο τρόπο.
6. [...] εταιρίες του ομίλου της AWAS δραστηριοποιούνται στην παροχή υπηρεσιών εκμίσθωσης αεροσκαφών, και συγκεκριμένα οι εταιρίες [...]¹¹. Όλες οι λοιπές συνδεδεμένες εταιρίες της Carmel, είναι μη επιχειρησιακές εταιρίες που λειτουργούν ως εταιρίες χαρτοφυλακίου στις οποίες ανήκουν τα αεροσκάφη της AWAS, κατά κανόνα μια εταιρία για κάθε αεροσκάφος.

II Η ΓΝΩΣΤΟΠΟΙΗΘΕΙΣΑ ΠΡΑΞΗ - ΕΝΝΟΙΑ ΣΥΓΚΕΝΤΡΩΣΗΣ

7. Η υπό κρίση πράξη γνωστοποιήθηκε εμπροθέσμως και παραδεκτώς στην ΕΑ σύμφωνα με τα άρθρα 6 και 45 του ν. 3959/2011. Συγκεκριμένα, το Έντυπο Γνωστοποίησης υπεβλήθη στην ΕΑ την 19.05.2017, ήτοι εντός 30 ημερών από την υπογραφή της Συμφωνίας. Επιπροσθέτως, η γνωστοποιούσα προσκόμισε φύλλο της εφημερίδας «Ναυτεμπορική» της 22.05.2017, στο οποίο δημοσιεύθηκε η υπό κρίση πράξη κατά τα προβλεπόμενα στο άρθρο 6 παρ. 6 του ν. 3959/2011 και στην υπ' αριθ. 558/VII/2013 απόφαση της ΕΑ. Το κείμενο της δημοσίευσης αναρτήθηκε και στον διαδικτυακό τόπο της ΕΑ. Τη γνωστοποίηση συνόδευε το προβλεπόμενο

⁵ Βλ. <http://www.icd.gov.ae/transportation/>. Σύμφωνα με τη γνωστοποιούσα, η ICD δεν διαθέτει άλλη θυγατρική εταιρία που να έχει ως αντικείμενο δραστηριότητες, που να αλληλεπικαλύπτονται με τη δραστηριότητα της εμμέσως αποκτώμενης AWAS, πέραν των εταιριών του Ομίλου DAE, ούτε ο όμιλος ICD και τα μέλη ΔΣ αυτού συμμετέχουν σε επιχειρήσεις που δραστηριοποιούνται σε αγορές σχετιζόμενες άμεσα ή έμμεσα, σε οριζόντιο ή κάθετο επίπεδο με τις σχετικές αγορές της γνωστοποιούμενης συγκέντρωσης. Βλ. Κεφ. III.

⁶ Για την πιο πρόσφατη Έτήσια Έκθεση της Emirates βλ.: <https://cdn.ek.aero/downloads/ek/pdfs/report/>

⁷ Βλ. <https://www.emirates.com>

⁸ Βλ. <https://www.dnata.com/en>. Η εταιρία δραστηριοποιείται στην παροχή υπηρεσιών διαχείρισης αεροσκαφών και υπηρεσιών τεχνικής και επίγειας εξυπηρέτησης (σε σχέση με την εξαγωγή και εισαγωγή φορτίων) καθώς και υπηρεσιών σε σχέση με την τεχνολογία της πληροφορίας (information technology). Λειτουργεί επίσης ως γενικός αντιπρόσωπος αεροπορικών εταιριών, πρακτορείο ταξιδιών, παρέχει ταξιδιωτικές υπηρεσίες πάσης φύσεως και υπηρεσίες τροφοδοσίας (inflight & institutional catering).

⁹ Βλ. <https://www.flydubai.com>

¹⁰ Συμπεριλαμβανομένων (α) αεροσκαφών τα οποία είτε είναι υπό παραγγελία σε κατασκευαστές αεροσκαφών είτε έχουν αγοραστεί από αεροπορικές εταιρίες/μισθωτές, και (β) αεροσκαφών τα οποία είναι προς πώληση ή τα οποία έχουν εκμισθωθεί με χρηματοδοτική μίσθωση (finance lease). Βλ. την υπ' αριθ. πρωτ. 3264/08.06.2017 επιστολή.

¹¹ Βλ. σχετ. σελ 10 της υπ' αριθ. πρωτ. 3216/06.06.2017 απαντητικής επιστολής της γνωστοποιούσας.

στο άρθρο 45 παρ. 1 του ν. 3959/2011 παράβολο των €1.100 (Κωδικός ηλεκτρονικού παραβόλου Γενικής Γραμματείας Πληροφοριακών συστημάτων: 134883239957 0717 0020).

8. Η υπό κρίση γνωστοποίηση κατέστη πλήρης και προσήκουσα, σύμφωνα με το άρθρο 8 του ν. 3959/2011, την 08.06.2017 με τις υπ' αριθ. πρωτ. 3216/06.06.2017, 3264/08.06.2017 και 3280/08.06.2017 επιστολές της γνωστοποιούσας, σε απάντηση της υπ' αριθ. πρωτ. 3084/30.05.2017 επιστολής παροχής πρόσθετων στοιχείων απαραίτητων για την αξιολόγηση της συγκέντρωσης, βάσει των άρθρων 38 και 8 παρ. 11 του ν. 3959/2011, της Υπηρεσίας.
9. Η γνωστοποιηθείσα πράξη συνιστά συγκέντρωση κατά την έννοια του άρθρου 5 παρ. 2 περίπτωση (β) του ν. 3959/2011, διότι η γνωστοποιούσα θα αποκτήσει κατά τα ανωτέρω το σύνολο των κοινών μετοχών της Carmel και κατά τον τρόπο αυτό (μέσω της απόκτησης της εταιρίας χαρτοφυλακίου Carmel) τον αποκλειστικό έλεγχο επί της AWAS¹².
10. Η υπό κρίση συγκέντρωση υπόκειται σε προηγούμενη γνωστοποίηση στην ΕΑ, δεδομένου ότι πληροί τις προϋποθέσεις που ορίζονται στο άρθρο 6 του ν. 3959/2011 και συγκεκριμένα¹³:
(α) βάσει των οικονομικών καταστάσεων του έτους 2016, η ICD πραγματοποίησε παγκοσμίως κύκλο εργασιών € [...], ήτοι άνω των € 150.000.000, και
(β) κάθε μια χωριστά από τις συμμετέχουσες ICD και AWAS πραγματοποίησε στην ελληνική αγορά κατά το έτος 2016 κύκλο εργασιών € [...]¹⁴ και € [...]¹⁵ αντίστοιχα, ήτοι κύκλο εργασιών άνω των € 15.000.000.
11. Η γνωστοποιηθείσα συγκέντρωση δεν έχει κοινοτική διάσταση και συνεπώς υπόκειται στην αρμοδιότητα της ΕΑ, διότι δεν πληρούνται οι προϋποθέσεις του άρθρου 1 του Κανονισμού (ΕΚ) 139/2004 για τον έλεγχο των συγκεντρώσεων, καθώς ο κύκλος εργασιών της AWAS εντός της Ευρωπαϊκής Ένωσης ανήλθε κατά το έτος 2016 σε € [...], με συνέπεια να μην πληρούται το κριτήριο του άρθρου 1 παρ. 2β, και επιπλέον δεν πραγματοποιεί σε καθένα από τρία τουλάχιστον κράτη μέλη κύκλο εργασιών άνω των 25 εκ. ευρώ, με συνέπεια να μην πληρούται ούτε το κριτήριο του άρθρου 1 παρ. 3 γ¹⁶.

III ΣΧΕΤΙΚΕΣ ΚΑΙ ΕΠΗΡΕΑΖΟΜΕΝΕΣ ΑΓΟΡΕΣ – ΑΝΤΑΓΩΝΙΣΤΙΚΕΣ ΣΥΝΘΗΚΕΣ

III.1 Η ΑΓΟΡΑ ΤΗΣ ΧΡΗΜΑΤΟΔΟΤΗΣΗΣ ΑΕΡΟΣΚΑΦΩΝ

12. Η σχετική αγορά υπηρεσιών της υπό κρίση συγκέντρωσης [για τον ορισμό βλ. απόφαση υπ' αριθ. 558/VII/2013 της ΕΑ – Έντυπο Γνωστοποίησης Συγκέντρωσης υπό βί] είναι αυτή της χρηματοδότησης αεροσκαφών (aircraft financing), εν προκειμένω χρηματοδότησης για την αγορά ή τη χρήση αεροσκάφους. Προς τούτο, οι αεροπορικές εταιρίες διαθέτουν σειρά εναλλακτικών, στις οποίες προσφεύγουν είτε εναλλακτικά είτε συνδυαστικά, λαμβάνοντας υπόψη ιδίως το χαρτοφυλάκιο αεροσκαφών που διαθέτουν, το χρεωστικό άνοιγμα, το κόστος και τον επιχειρηματικό κίνδυνο της κάθε εναλλακτικής. Στις εναλλακτικές αυτές περιλαμβάνονται:

(α) η αγορά αεροσκαφών τοις μετρητοίς,

¹² Βλ. σελ. 2 της υπ' αριθ. πρωτ. 2919/19.05.2017 Γνωστοποίησης.

¹³ Βλ. σχετ. σελίδα 18 της γνωστοποίησης, και τις υπ' αριθ. πρωτ. 3216/06.06.2017, 3264/08.06.2017 και 3280/08.06.2017 επιστολές παροχής στοιχείων.

¹⁴ Η DAE δεν δραστηριοποιείται σε μισθώσεις αεροσκαφών στην Ελλάδα. Ο κύκλος εργασιών της ICD στην ελληνική επικράτεια επιτυγχάνεται από τις εταιρίες [...].

¹⁵ Η AWAS έχει [...] στην Ελλάδα, [...].

¹⁶ Βλ. Πίνακα 1 του Παραρτήματος 3 του εντύπου συνοπτικής γνωστοποίησης με κύκλους εργασιών των ICD και AWAS ανά χώρα.

- (β) ο δανεισμός (όπως εξασφαλισμένα ή μη δάνεια, άλλου είδους εμπορικά δάνεια, δάνεια εξασφαλισμένα με εγγυήσεις από οργανισμούς εξαγωγικών πιστώσεων ή χρηματοδότηση από κεφαλαιαγορές) και
- (γ) η πώληση και επαναμίσθωση (sale & lease back), οι χρηματοδοτικές μισθώσεις, οι λειτουργικές μισθώσεις και οι υπο-μισθώσεις από άλλες αεροπορικές εταιρίες.

III.2 Η ΥΠΟ - ΑΓΟΡΑ ΤΗΣ ΜΙΣΘΩΣΗΣ ΑΕΡΟΣΚΑΦΩΝ

13. Πάνω από το 40% του τρέχοντος παγκόσμιου στόλου αεροσκαφών είναι μισθωμένο¹⁷. Οι προαναφερόμενες διαφορετικές χρηματοδοτικές μέθοδοι χρησιμοποιούνται κατά κανόνα συνδυαστικά από τις αεροπορικές εταιρίες, οι οποίες καλύπτουν τις ανάγκες τους σε υπηρεσίες μίσθωσης αεροσκαφών, από έναν μεγάλο αριθμό εκμισθωτών αεροσκαφών ταυτόχρονα. Η λειτουργική μίσθωση αεροσκάφους αποτελεί μία συμφωνία μίσθωσης μεταξύ του εκμισθωτή και του μισθωτή για συγκεκριμένο χρονικό διάστημα και περιλαμβάνει μεταξύ άλλων όρους σχετικά με την συντήρηση του αεροσκάφους. Εν προκειμένω, και τα δύο μέρη δραστηριοποιούνται στη μίσθωση αεροσκαφών.
14. Η διαχείριση μίσθωσης αεροσκαφών¹⁸ συνίσταται στην παροχή διάφορων υπηρεσιών διαχείρισης σχετικά με κάθε αεροσκάφος και κάθε εκμίσθωση και περιλαμβάνει τις ακόλουθες υπηρεσίες:
- (α) συλλογή και καταβολή στον ιδιοκτήτη του αεροσκάφους των μισθωμάτων που πληρώνει κάθε αερομεταφορέας,
 - (β) συλλογή αρχείων συντήρησης του αεροσκάφους και ίδια παρακολούθηση των εργασιών συντήρησης του αεροσκάφους που αναλαμβάνει ο μισθωτής σύμφωνα με τους όρους της σύμβασης μίσθωσης και με σκοπό τη διατήρηση της αξίας του αεροσκάφους,
 - (γ) εκτέλεση των όρων της σύμβασης μίσθωσης για τη διασφάλιση της συμμόρφωσης του αερομεταφορέα με τις συμβατικές του υποχρεώσεις,
 - (δ) υπηρεσίες μάρκετινγκ για την εκμίσθωση του αεροσκάφους σε αεροπορικές εταιρίες ή πώλησης σε τρίτα μέρη,
 - (ε) συντονισμό ενεργειών και εκτέλεση διαδικασιών για την χρηματοδότηση αγοράς αεροσκάφους, και
 - (στ) πραγματοποίηση όλων των εργασιών τιμολόγησης αναφορικά με τις μισθώσεις.
15. Η διαχείριση μισθώσεων αποτελεί ως επί το πλείστον παρακολουθηματική υπηρεσία της μίσθωσης αεροσκαφών. Εν προκειμένω, οι συμμετέχουσες παρέχουν τις ανωτέρω υπηρεσίες εσωτερικά (in-house) για τα δικά τους αεροσκάφη και μισθώσεις, ενώ, σε ορισμένες περιπτώσεις, ασκούν τις δραστηριότητες αυτές και για λογαριασμό τρίτων εκμισθωτών έναντι αμοιβής διαχείρισης για την παροχή των υπηρεσιών αυτών.

III.3 ΣΧΕΤΙΚΗ ΓΕΩΓΡΑΦΙΚΗ ΑΓΟΡΑ

16. Σε παγκόσμιο επίπεδο, δραστηριοποιούνται περισσότεροι από 50 εκμισθωτές αεροσκαφών. Η εναλλαγή εκμισθωτή αεροσκαφών είναι ευχερής, κατά τη λήξη μίας μίσθωσης, ενώ στην πλειονότητα των αεροπορικών εταιριών παρέχονται υπηρεσίες εκμίσθωσης αεροσκαφών συνήθως από πολλούς εκμισθωτές ταυτόχρονα¹⁹.

¹⁷ Βλ. σελ. 24 εντύπου συνοπτικής γνωστοποίησης.

¹⁸ Βλ. σχετ. σελ 11-12 της υπ' αριθ. πρωτ. 3216/06.06.2017 επιστολής παροχής στοιχείων.

¹⁹ Το συμπέρασμα αυτό προκύπτει από λίστες πελατών στις ιστοσελίδες διάφορων εκμισθωτών αεροσκαφών. Βλ. π.χ. <http://avolon.aero/ourbusiness/#ourclients>, <http://www.bbam.com/client-list>, <http://www.aercap.com/customers>.

17. Τα μέρη εξυπηρετούν πελάτες παγκοσμίως, συμπεριλαμβανομένων παρόχων αερομεταφορών με μικρούς στόλους αλλά και των μεγαλύτερων αεροπορικών εταιριών του κόσμου.
18. Ενόψει της φύσης των περιουσιακών στοιχείων (ως κινητών και όχι στατικών) και της φύσης της δραστηριότητας (προσφορά των σχετικών υπηρεσιών παγκοσμίως υπό επαρκώς ομοιογενείς συνθήκες ανταγωνισμού), από γεωγραφική άποψη η αγορά μίσθωσης αεροσκαφών είναι παγκόσμια, άποψη με την οποία συμφωνεί η γνωστοποιούσα.
19. Εν κατακλείδι, λαμβάνοντας υπόψη τα παραπάνω, η υπό εξέταση συγκέντρωση αφορά στην αγορά της χρηματοδότησης αεροσκαφών με υπο - αγορά εκείνη της μίσθωσης αεροσκαφών σε παγκόσμιο επίπεδο. Κατά την κρίση της Επιτροπής, η διαχείριση μισθώσεων δεν συνιστά διακριτή υπο-αγορά, καθώς αποτελεί ως επί το πλείστον παρακολουθηματική υπηρεσία της μίσθωσης αεροσκαφών. Ακόμα, ωστόσο, κι αν ήθελε θεωρηθεί ότι η εν λόγω υπηρεσία συνιστά διακριτή σχετική (υπό) αγορά, τα μερίδια αγοράς των μερών σε αυτή θα ήταν αμελητέα²⁰. Σημειώνεται, ωστόσο, ότι για τους σκοπούς της παρούσας συγκέντρωσης η ακριβής οριοθέτηση της σχετικής αγοράς παρέλκει, δεδομένου ότι υπό οιαδήποτε θεώρηση αυτής η αξιολόγηση της υπό κρίση πράξης δεν μεταβάλλεται, εφόσον τα μερίδια αγοράς των συμμετεχουσών κατόπιν της ολοκλήρωσης της υπό κρίση πράξης είναι σε κάθε περίπτωση, ακόμα και υπό την αυστηρότερη θεώρηση, χαμηλά^{21,22}.
20. Πέραν των ανωτέρω, η υπό εξέταση συγκέντρωση αφορά και στην αγορά των υπηρεσιών συντήρησης, επισκευής και επιθεώρησης αεροσκαφών σε παγκόσμιο επίπεδο, καθώς οι εν λόγω υπηρεσίες παρέχονται σε διεθνές επίπεδο από τους σχετικούς παρόχους, ανεξαρτήτως έδρας, σε αεροπορικές εταιρίες από όλο τον κόσμο. Στην εν λόγω αγορά δεν υφίσταται οριζόντια αλληλοεπικάλυψη μεταξύ των μερών, καθώς σε αυτή δραστηριοποιείται μόνο η DAE η οποία παρέχει περιορισμένες υπηρεσίες MRO μέσω της Joramco.
21. Συναφείς με την υπό κρίση πράξη είναι και οι αγορές:
 - (α) των αεροπορικών μεταφορών στην οποία δραστηριοποιείται η ICD μέσω της διεθνούς αεροπορικής εταιρίας Emirates και της αεροπορικής εταιρίας χαμηλού κόστους FlyDubai και
 - (β) της παροχής υπηρεσιών αεροπορικής εξυπηρέτησης στην οποία δραστηριοποιείται η ICD μέσω της εταιρίας dnata.
22. Σε καμία από τις ανωτέρω αγορές δεν υφίσταται οριζόντια αλληλοεπικάλυψη μεταξύ των μερών, ενώ υπό οιαδήποτε θεώρηση αυτών, η αξιολόγηση της υπό κρίση πράξης δεν μεταβάλλεται.

²⁰ Ούτε η AWAS ούτε η DAE δραστηριοποιούνται με οποιονδήποτε τρόπο στον τομέα των υπηρεσιών διαχείρισης μισθώσεων αεροσκαφών προς τρίτους, πέραν των εξής δύο χαρτοφυλακίων:

- η DAE διαχειρίζεται [...] μισθωμένα αεροσκάφη ως αποτέλεσμα της πρόσφατης συναλλαγής με την [...].
- η AWAS παρέχει υπηρεσίες διαχείρισης μισθώσεων αεροσκαφών [...].

Οι υπηρεσίες αυτές αντιστοιχούν σε αμελητέο ποσοστό επί των εσόδων των DAE ([...] εκατομμύρια Δολάρια ΗΠΑ για το 2017 που αντιστοιχούν βάσει πρόβλεψης [...] % των εσόδων για το 2017) και AWAS ([...] εκατομμύρια δολάρια ΗΠΑ που αντιστοιχούν σε [...] % των εσόδων για το 2016), ενώ οι υπηρεσίες διαχείρισης μισθώσεων αεροσκαφών τις οποίες παρείχαν οι 50 μεγαλύτεροι εκμισθωτές αεροσκαφών αποτιμώνται σε 38,865 δις Δολάρια ΗΠΑ (βλ. Flight Airline Business Special Report του 2017). Με βάση τα στοιχεία αυτά, το μερίδιο της DAE υπολογίζεται περίπου σε [...] % και της AWAS περίπου σε [...] % παγκοσμίως.

²¹ Βλ. σχετ. Απόφαση Ιρλανδικής Αρχής Ανταγωνισμού Irish Competition Authority, Determination of Merger Notification M/14/001-AerCap/ILFC (Jan. 31,2014) διαθέσιμη στην ιστοσελίδα <http://ccpc.ie/file/14856/download?token=Qy0p171g>.

²² Βλ. σχετ. υπ' αριθ. πρωτ. 3421/15.06.2017 απάντηση της Γερμανικής Αρχής Ανταγωνισμού και υπ' αριθ. πρωτ. 3420/15.06.2017 απάντηση της Αυστριακής Αρχής Ανταγωνισμού.

III.4 ΜΕΓΕΘΟΣ - ΜΕΡΙΔΙΑ ΑΓΟΡΑΣ²³ –ΑΝΤΑΓΩΝΙΣΜΟΣ - ΕΠΗΡΕΑΖΟΜΕΝΕΣ ΑΓΟΡΕΣ

23. Οι δραστηριότητες των μερών αλληλεπικαλύπτονται οριζόντια στην αγορά της χρηματοδότησης αεροσκαφών (aircraft financing), όπου αντιμετωπίζουν οξύ ανταγωνισμό από μεγάλο αριθμό ανταγωνιστών στην αγορά²⁴. Κατά την εκτίμηση των μερών, μετά την ολοκλήρωση της συναλλαγής, η νέα οντότητα θα έχει μερίδιο [...] % επί του παγκόσμιου στόλου αεροσκαφών, που ανερχόταν το 2016 σε [...] αεροσκάφη εκ των οποίων [...] μισθωμένα.
24. Στην υπο-αγορά της εκμίσθωσης αεροσκαφών, μετά την ολοκλήρωση της συναλλαγής, η νέα οντότητα θα έχει μερίδιο αγοράς περίπου [...] % βάσει του αριθμού αεροσκαφών, και συνεπώς θα κατατάσσεται 7^η, μετά τις εταιρίες [...] ²⁵ και [...] ²⁶, οι οποίες είναι περισσότερο από [...] από τη νέα οντότητα, καθώς και τις εταιρίες [...]. Το υπολειπόμενο τμήμα της υπο-αγοράς απαρτίζεται από περισσότερους από 50 εκμισθωτές, η πλειονότητα των οποίων επενδύουν σε παρόμοια με τα μέρη είδη αεροσκαφών. Σύμφωνα με τη γνωστοποίηση, οι εκμισθωτές δύνανται να αναπτύξουν την δραστηριότητά τους στις σχετικές υπηρεσίες σε σύντομο χρονικό διάστημα.
25. Οι πέντε μεγαλύτεροι πελάτες – αεροπορικές εταιρίες έκαστου από τα μέρη, παγκοσμίως για το έτος 2016, δεν ταυτίζονται²⁷. Στην Ελλάδα, η DAE δεν εκμισθώνει αεροσκάφη, ενώ η AWAS [...] έχει εκμισθώσει [...] από τα συνολικά [...] μισθωμένα αεροσκάφη της εν λόγω αεροπορικής εταιρίας, όπως προκύπτει από τους κάτωθι πίνακες²⁸:

Πίνακας 1

ΜΕΓΕΘΟΣ ΣΤΟΛΟΥ ΕΛΛΗΝΙΚΩΝ ΕΤΑΙΡΙΩΝ	
Χρηματοδότηση αεροσκαφών	[...]
Εκμίσθωση Αεροσκαφών	[...]

Πίνακας 2

ΕΚΜΙΣΘΩΣΗ ΑΕΡΟΣΚΑΦΩΝ [...]		
Εκμισθωτής	Αριθμός ιδιόκτητων αεροσκαφών	Μερίδιο (%)
[...]	[...]	[...] %
[...]	[...]	[...] %
[...] ²⁹	[...]	[...] %
[...]	[...]	[...] %
[...]	[...]	[...] %

²³ Μερίδια αγοράς βάσει του μεγέθους του στόλου (αριθμός αεροσκαφών), που παρείχαν τα μέρη, βάσει εσωτερικών δεδομένων και της βάσης δεδομένων ASCEND. Για πληροφορίες σχετικά με την Ascend Worldwide Limited βλ.: <http://www.ascendworldwide.com/>.

²⁴ 2017 Flight Airline Business Special Report.

²⁵ Η [...] είναι ο [...] εκμισθωτής αεροσκαφών, με στόλο αποτελούμενο από [...] αεροσκάφη το 2016, που αντιπροσωπεύει το [...] % του συνόλου των μισθωμένων αεροσκαφών.

²⁶ Η [...] είναι ο [...] εκμισθωτής αεροσκαφών, με στόλο αποτελούμενο από [...] αεροσκάφη το 2016, ο οποίος αντιπροσωπεύει το [...] % του συνόλου των μισθωμένων αεροσκαφών.

²⁷ Πηγή: DAE 2016 Audited Revenues και AWAS 2016 Audited Revenues. Βλ. Παραρτήματα 11 και 12 της γνωστοποίησης.

²⁸ Πηγή: ASCEND DATABASE (απόσπασμα Απριλίου 2017).

²⁹ [...].

[...]	[...]	[...]	[...]
[...]	[...]	[...]	[...]
[...]	[...]	[...]	[...]
[...]	[...]	[...]	[...]
[...]	[...]	[...]	[...]
Σύνολο	[...]	[...]	100%

26. Περαιτέρω, [...]30, οι Emirates και [...], έχουν καθετοποιημένη σχέση με τα μέρη, καθώς η Emirates31 μισθώνει αεροσκάφη από την DAE32 και η [...]33 από την AWAS34.
27. Εξάλλου, η DAE παρέχει περιορισμένες υπηρεσίες συντήρησης, επισκευής και επιθεώρησης αεροσκαφών δια μέσου της Joramco, η οποία, σύμφωνα με τη γνωστοποιούσα επιτυγχάνει μερίδιο αγοράς μικρότερο του [...]35. Επιπλέον, η DAE έχει την ίδια μητρική εταιρία με την dnata36, η οποία παρέχει υπηρεσίες επίγειας εξυπηρέτησης, μεταφορών και εφοδιασμού, καθώς και εναέριας σίτισης, με πολύ μικρό μερίδιο αγοράς στις σχετιζόμενες αγορές.
28. Βάσει των ανωτέρω, δεν υφίστανται οριζοντίως ή καθέτως επηρεαζόμενες από την υπό κρίση πράξη αγορές.

IV ΑΞΙΟΛΟΓΗΣΗ ΣΥΓΚΕΝΤΡΩΣΗΣ

29. Η υπό κρίση πράξη συνιστά οριζόντια συγκέντρωση, καθώς οι συμμετέχουσες επιχειρήσεις δραστηριοποιούνται στην ίδια σχετική αγορά προϊόντων37, ήτοι αυτή της χρηματοδότησης αεροσκαφών. Δεδομένου ότι τα μερίδια αγοράς των συμμετεχουσών στη συγκέντρωση εταιριών στην ανωτέρω αγορά, ατομικά ή αθροιστικά, είναι χαμηλά, δεν υφίστανται επηρεαζόμενες αγορές, όπως διαπιστώθηκε ανωτέρω [υπό Κεφ. ΙΙΙ]. Ως εκ τούτου, η υπό κρίση συγκέντρωση δεν θα επιφέρει αλλαγές στη δομή της αγοράς και κατά συνέπεια δεν θα επηρεάσει το επίπεδο ανταγωνισμού, καθώς η μεταβολή του μεριδίου της γνωστοποιούσας σε παγκόσμιο επίπεδο, μετά την ολοκλήρωση της υπό κρίση συγκέντρωσης θα μεταβληθεί οριακά κατά ποσοστό περίπου 2%. Σε κάθε περίπτωση σημειώνεται ότι τούτες θα είναι αμελητέες λόγω των μικρών μεριδίων αγοράς των μερών και των χαρακτηριστικών της προσφοράς και της ζήτησης και ιδίως του μεγάλου αριθμού των εκμισθωτών αεροσκαφών, και της ευχέρειας των αεροπορικών εταιριών – πελατών να εναλλάσσουν εκμισθωτές.
30. Περαιτέρω, η υπό κρίση πράξη αναπτύσσει και μη οριζόντιες επιπτώσεις38, ενόψει καταρχήν

30 Σύμφωνα με τα μέρη, παρόλο που η DAE έχει την ίδια μητρική εταιρία (ICD) με την Emirates και την FlyDubai, οι εταιρίες διοικούνται και δραστηριοποιούνται ανεξάρτητα. Βλ. σχετ. σελ. 32 γνωστοποίησης και σελ.15 και 16 της υπ' αριθ. πρωτ. 3216/06.06.2017 επιστολής παροχής στοιχείων. Βλ. και Απόφαση Ευρωπαϊκής Επιτροπής COMP/M.7358 – dnata/Stella, παρ. 2.

31 Με μερίδιο αγοράς [...]35 επί των [...] δις επιβατών που μεταφέρθηκαν ανά την υφήλιο το οικονομικό έτος που έληξε την 31.3.2016 σύμφωνα με την Παγκόσμια Τράπεζα.

32 κ.ε \$[...].

33 Με μερίδιο αγοράς [...]35 των επιβατών που μεταφέρθηκαν ανά την υφήλιο το οικονομικό έτος που έληξε την 31.3.2016 σύμφωνα με την Παγκόσμια Τράπεζα.

34 κ.ε \$[...].

35 Σύμφωνα με τη γνωστοποιούσα, πρόσφατη εμπορική έρευνα σχετικά με τις MRO υπηρεσίες, δεν συμπεριέλαβε την Joramco ανάμεσα στους 20 μεγαλύτερους παρόχους MRO υπηρεσιών (βλ. σχετ. τον κατάλογο με τους 20 μεγαλύτερους παρόχους MRO υπηρεσιών στην ιστοσελίδα [https://www.visiongain.com/Report/1598/Top-20-Commercial-Aircraft-Maintenance-Repair-Overhaul-\(MRO\)-Companies-2016](https://www.visiongain.com/Report/1598/Top-20-Commercial-Aircraft-Maintenance-Repair-Overhaul-(MRO)-Companies-2016)).

36 Σύμφωνα με τα μέρη, αν και οι DAE και dnata έχουν την ίδια μητρική εταιρία (ICD), διοικούνται και δραστηριοποιούνται ανεξάρτητα.

37 Βλ. Κατευθυντήριες γραμμές της Ευρωπαϊκής Επιτροπής για την αξιολόγηση των οριζόντιων συγκεντρώσεων, EE 2004 C 31/03, παρ. 5.

38 Βλ. Κατευθυντήριες γραμμές της Ευρωπαϊκής Επιτροπής για την αξιολόγηση των οριζόντιων συγκεντρώσεων, EE 2004 C 31/03, σελ. 6.

της εκμίσθωσης εκ μέρους της AWAS αεροσκαφών προς [...],[...]. Ωστόσο, δεδομένου ότι τα μερίδια αγοράς των συμμετεχουσών στη συγκέντρωση εταιριών είναι χαμηλά, δεν υφίστανται καθέτως επηρεαζόμενες αγορές στο πλαίσιο της υπό κρίση συγκέντρωσης, όπως διαπιστώθηκε ανωτέρω [υπό Κεφ. III], και επομένως παρέλκει η περαιτέρω εξέταση των επιπτώσεών της. Σε κάθε περίπτωση σημειώνεται ότι οι όποιες επιπτώσεις θα ήταν αμελητέες, διότι

(α) ενόψει των εξαιρετικά χαμηλών μεριδίων αγοράς της νέας οντότητας στη χρηματοδότηση αεροσκαφών και της ύπαρξης μεγάλου αριθμού εκμισθωτών αεροσκαφών, είναι εξαιρετικά δυσχερές η υπό κρίση συγκέντρωση να ενισχύσει τα κίνητρα και τη δυνατότητα της νέας οντότητας να περιορίσει την πρόσβαση των ανταγωνιστικών της Emirates και της Fly Dubai αεροπορικών εταιριών στις σχετικές υπηρεσίες, αυξάνοντας τις τιμές και καθιστώντας δυσχερέστερη για αυτές την προμήθεια των εν λόγω υπηρεσιών υπό παρεμφερείς τιμές και συνθήκες με εκείνες που ίσχυαν προ της υπό κρίση πράξης, και

(β) ενόψει της μικρής αγοραστικής δύναμης (μεμονωμένα ή από κοινού) των Emirates και [...] στις αγορές επόμενου σταδίου της χρηματοδότησης αεροσκαφών και εκμίσθωσης αεροσκαφών, είναι εξαιρετικά δυσχερές η υπό κρίση συγκέντρωση να ενισχύσει τα κίνητρα και τη δυνατότητα της νέας οντότητας να περιορίσει την πρόσβαση των ανταγωνιστών της DAE και AWAS σε σημαντικούς πελάτες.

31. Περαιτέρω, μη οριζόντιες επιπτώσεις αναπτύσσονται ενόψει της συμπληρωματικότητας των υπηρεσιών που παρέχουν οι AWAS και η dnata, ομοθυγατρική της αποκτώσας DAE, η οποία δραστηριοποιείται σε σχετιζόμενη προς την αγορά της χρηματοδότησης και μίσθωσης αεροσκαφών αγορά [βλ. ανωτέρω υπό Κεφ. III]. Ωστόσο, δεδομένου ότι τα μερίδια αγοράς των συμμετεχουσών στη συγκέντρωση εταιριών είναι χαμηλά, δεν υφίστανται διαγωνίως επηρεαζόμενες αγορές στο πλαίσιο της υπό κρίση συγκέντρωσης, όπως διαπιστώθηκε ανωτέρω [υπό Κεφ. III], και επομένως παρέλκει η περαιτέρω εξέταση των επιπτώσεών της. Σε κάθε περίπτωση ενόψει των πολύ μικρών μεριδίων αγοράς των συμμετεχουσών στις σχετιζόμενες αγορές, οι όποιες επιπτώσεις θα ήταν αμελητέες, καθώς η υπό κρίση πράξη είναι εξαιρετικά δυσχερές να παράσχει στη νέα οντότητα την ικανότητα και το κίνητρο να αποκλείσει τον ανταγωνισμό προσαρμόζοντας τις πωλήσεις της με τρόπο που να συνδέει μεταξύ τους τις συμπληρωματικές υπηρεσίες των διαφορετικών, πλην όμως στενά σχετιζόμενων προαναφερόμενων αγορών, ενώ επιπλέον αυτές οι υπηρεσίες δεν εντάσσονται σε μία κατηγορία υπηρεσιών που οι πελάτες τείνουν να τις προμηθεύονται μαζί, ώστε να επηρεασθεί η ζήτηση για τις μεμονωμένες υπηρεσίες μέσω ομαδικής ή δεσμευμένης παροχής τους.
32. Λαμβανομένων υπόψη των ανωτέρω, ως αποτέλεσμα της παρούσας συγκέντρωσης δεν πιθανολογείται κατά το άρθρο 7 παρ. 1 και 2 του ν. 3959/2011 ότι θα επέλθει ουσιαστική μεταβολή στην διάρθρωση των σχετικών αγορών, τον πραγματικό ή δυνητικό ανταγωνισμό και τις εναλλακτικές δυνατότητες επιλογής προμηθευτών και πελατών και επομένως εκτιμάται ότι η υπό κρίση συγκέντρωση δεν αναμένεται να περιορίσει σημαντικά τον ανταγωνισμό στις προαναφερόμενες αγορές.

ΓΙΑ ΤΟΥΣ ΛΟΓΟΥΣ ΑΥΤΟΥΣ

Η Επιτροπή Ανταγωνισμού σε Τμήμα, ομόφωνα εγκρίνει, κατ' άρθρο 8 παρ. 3 του ν. 3959/2011, την από 19.05.2017 (υπ' αριθ. πρωτ. 2919) γνωστοποιηθείσα συγκέντρωση που αφορά στην απόκτηση αποκλειστικού ελέγχου από την εταιρία "Dubai Aerospace Enterprise

(DAE) Ltd” επί της εταιρίας “Carmel Capital S.à.r.l”, δεδομένου ότι η εν λόγω συγκέντρωση, παρότι εμπίπτει στο πεδίο εφαρμογής της παραγράφου 1 του άρθρου 6 ν. 3959/2011, δεν προκαλεί σοβαρές αμφιβολίες ως προς το συμβατό αυτής με τις απαιτήσεις λειτουργίας του ανταγωνισμού στις επιμέρους αγορές στις οποίες αφορά.

Η απόφαση εκδόθηκε την **5η Ιουλίου 2017**.

Η απόφαση να δημοσιευθεί στην Εφημερίδα της Κυβέρνησης, σύμφωνα με το άρθρο 27 παρ. 1 του ν. 3959/2011 (ΦΕΚ 93/Α /20.04.2011).

Η Συντάκτης της Απόφασης

Λευκοθέα Ντέκα

Η Προεδρεύουσα

Άννα Νάκου

Η Γραμματέας

Ευαγγελία Ρουμπή